

การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์

เขต 3

EFFECTIVENESS PREDICTION TO PROMOTE READING DISPOSITION OF LOWER
SECONDARY STUDENTS UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA,
OFFICE 3

21

เอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์*

ดร.ชัยพจน์ รังงาม**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย อีระวนิชตระกูล***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว และด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ได้ร้อยละ 58.9 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_1)$$

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_1)$$

คำสำคัญ: การพยากรณ์ประสิทธิผล, การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

*** อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ABSTRACT

This research has a purpose these factors. The effectiveness Promoting reading habits of students. The promotion of reading from a family group. The promotion of reading groups. The promotion of reading and effectiveness of teachers and schools to promote reading dispositions of students. And to predict the effectiveness of promoting reading dispositions of students. Sample Including lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 of Education in 2015. There are 364 students who used to gather data for the 5 scales. The average score The standard deviation Pearson correlation coefficient. And stepwise multiple regression analysis.

The research found that

1. The factors that affect the effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3. as a whole and found that all sides are moderate.
2. The effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 as a whole and found that most of the high level.
3. Factors affecting the effectiveness of promoting reading habits of students and the effectiveness of promoting reading habits of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 as a whole and the relationship positively. The level of statistical significance .01
4. Predict the best predictors of the factors that affect the effectiveness of promoting reading dispositions of students. The promotion of reading from a family group. And the promotion of reading and school teachers. Can predict the effectiveness of promoting reading habits of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 Overall, 58.9 percent, and can predict the effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 has a statistically significant level. 01 is the regression in the raw score.

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_1)$$

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_1)$$

Keywords: Effectiveness Prediction, Promote Reading Disposition

บทนำ

ในสังคมแห่งการเรียนรู้ ทักษะทางภาษาเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิต โดยเฉพาะ การอ่าน โดยผู้เรียนจำเป็นต้องมีหนังสืออ่านที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาหลากหลายที่จำเป็น โดยความรู้ทุกเรื่องมีความสำคัญ ซึ่งเป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ที่ใหม่ ๆ ตลอดเวลาทำให้อยู่ในโลกได้อย่างมีความทัดเทียมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน (แมนมาต ขวลิต, 2545, หน้า 4-5) หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นพลังความคิดสร้างสรรค์ สร้างนิสัยรักการอ่านเพื่อเป็นนักอ่านที่ดีมีภูมิคุ้มกันการครอบงำทางปัญญา รู้เท่าทันคน ทันเหตุการณ์ ก้าวทันไปกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี การสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่านใฝ่หาความรู้อยู่เสมอเป็นใบเบิกทางนำไปสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร, 2545, หน้า 18)

นอกจากนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548, หน้า 1) ยังได้นำการอ่านมากำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ผู้เรียนต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการอ่านกับการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการศึกษาระดับมากเท่าใดการอ่านก็ยิ่งมีความสำคัญเพิ่มเป็นทวีคูณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งให้ผู้เรียนสนใจรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับบุคลากรของชาติ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ถือเป็นภารกิจสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 8) สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำการสร้างนิสัยรักการอ่าน มากำหนดเป็นแผนงาน เป้าหมายการพัฒนา ตัวชี้วัดความสำเร็จและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเป็นแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

แม้หน่วยงานจัดการศึกษาทุกระดับ จะให้ความสำคัญกับการอ่านและส่งเสริม สนับสนุน การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง แต่ผลที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่านได้มากนัก โดยการที่เด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจการอ่าน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพการศึกษาในภาพรวมอย่างมาก เพราะจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบแรกและรอบที่สอง ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนั้น ผลปรากฏว่า แต่ละมาตรฐานมีผลการประเมินเฉลี่ย ระดับประเทศ อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 24)

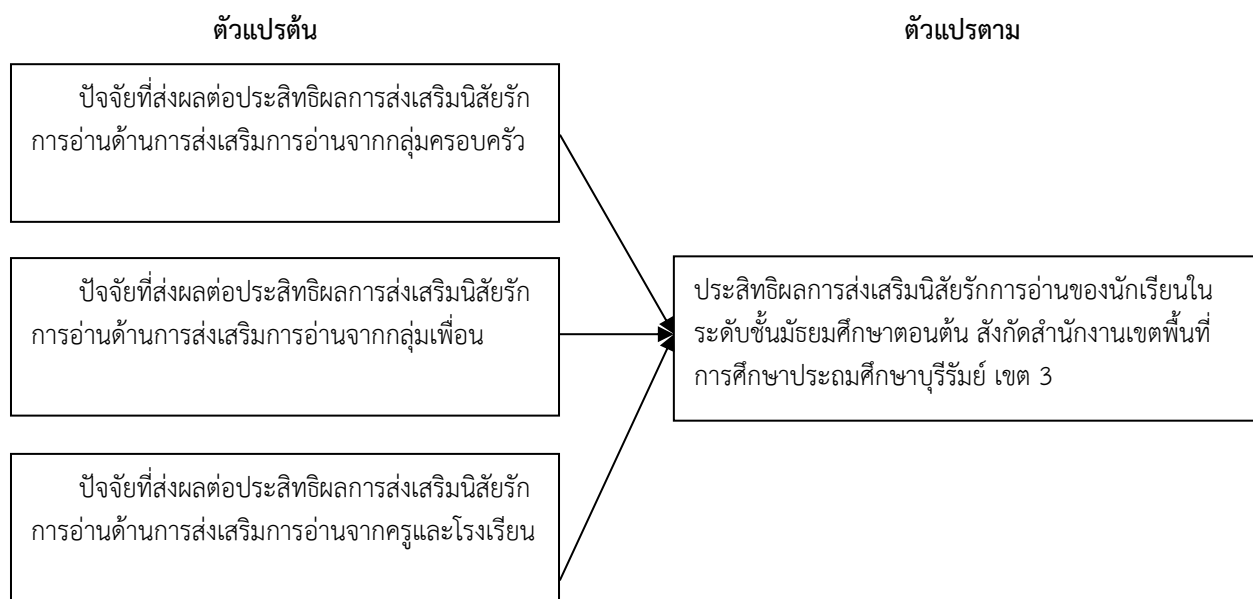
สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนไทย ส่วนใหญ่ไม่สนใจการอ่านหรือไม่มีนิสัยรักการอ่านอย่างถาวรนั้น มาจากปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ที่มีข้อจำกัดในความพร้อมที่ส่งผลต่อการมีนิสัยรักการอ่าน 2) ปัญหาที่เกิดจากครอบครัว ด้วยครอบครัวไม่ได้ส่งเสริมให้บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่านอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็ก 3) ปัญหาที่เกิดจากสังคมและสภาพแวดล้อม ด้วยปัญหาดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านของเด็กและเยาวชนอย่างมาก โดยเฉพาะอิทธิพลจากความเชื่อศรัทธา ที่มีต่อบุคคลมีชื่อเสียงในสังคมด้านต่าง ๆ แต่จากช่วงที่ผ่านมากลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงออกถึงการเป็นต้นแบบที่ดีด้านการอ่านมากนัก และที่สำคัญ ผู้มีชื่อเสียงบางคนกลับไปแสดงพฤติกรรมในทางที่ผิด ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนลอกเลียนแบบในพฤติกรรมที่ผิดนั้นไปด้วย 4) ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน แม้โรงเรียนจะมีหน้าที่พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนโดยตรง ซึ่งรวมถึงการช่วยแก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน ด้านการมีนิสัยรักการอ่านอย่างถาวรด้วย แต่จากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนจำนวนไม่น้อย ยังไม่สามารถดำเนินการตามภารกิจหลักให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้ 5) ขาดการนิเทศติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จากหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ และ 6) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ขาดรูปแบบ วิธีการในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่มีประสิทธิภาพตรงกับความสนใจของนักเรียน(กลิ่น สระทองเนียม, 2552, หน้า 22)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนใน 3 ด้านได้แก่ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อนและด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนและประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 79 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 6,682 คน (2558, หน้า 10)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 364 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่มีผลงานระดับประเทศ

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

- 3.1.1 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว
- 3.1.2 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน
- 3.1.3 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 2 ตอน จำนวน 52 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้สถิติ t-test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ระบายนัยสำคัญ.05 ประกอบกับหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามและคะแนนรวมแต่ละตัวแปรของ Pearson เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก.20 ขึ้นไป ซึ่งเราได้อยู่ระหว่าง .218 - .728

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.940 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research)

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน แบบสอบถามตามแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) ปรากฏในแบบสอบถามตอนที่ 1-2

2.2.2 การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตรวจเยี่ยมพื้นที่ (Site visit) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษาโดยถามในประเด็นต่อไปนี้ คือ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ชื่อสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครู/อาจารย์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประสานงานกับงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จากนั้น ขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียน ที่จะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ ไปยังโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม แล้วส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยแจ้งให้ส่งตามกำหนด เมื่อได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไว้วิเคราะห์พบว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 352 คิดเป็นร้อยละ 97 สำหรับด้านการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน ล่วงหน้า 5 วัน ก่อนวันที่นัดสัมภาษณ์ด้วยตนเองผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) จำนวน 3 ท่าน ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยและประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สถิติที่ใช้คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3” สถิติที่ใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product-Moment Correlation)

4.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้” สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเลือกสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว และด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัวตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ รองลงมา ผู้ปกครองพูดหรือแสดงความยินดีหรือชื่นชมเมื่อเห็นนักเรียนอ่านหนังสือและ ผู้ปกครองแนะนำให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้จากหนังสือ

1.2 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ เพื่อนชวนชวนนักเรียนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือเมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุก เพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน และเพื่อน ๆ ชวนแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน

1.3 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าหนังสือทำรายงาน ครูแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนอ่าน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และครูกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติม

2. ระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดรายชื่อหนังสือให้นักเรียนอ่าน รองลงมา มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุดและมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน และมีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านของนักเรียน (Y)	
	r	P
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1)	.500**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2)	.509**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)	.758**	.000

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .500 ถึง .758 โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ระดับค่อนข้างสูง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านของนักเรียน (Y)	
	<i>r</i>	<i>P</i>
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1)	.500**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2)	.509**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)	.758**	.000

4. ภาพรวมสมรรถนะการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว เป็นตัวแปรที่ดีที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของ 2 ด้าน มีค่าเท่ากับ .768 และสามารถพยากรณ์ ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ ร้อยละ 58.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 เมื่อนำค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในสมการคะแนนดิบ คะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_1)$$

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_1)$$

5. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) เพื่อใช้สนับสนุนข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า

5.1 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนอกเหนือจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการคัดกรองการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้นจัดให้มีการทดสอบการอ่าน การเขียน ทุกเดือนแล้วสรุปพัฒนาการเป็นกราฟพัฒนานักเรียนรายบุคคล โรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะครูทุกคนเป็นครูบรรณารักษ์ และนักเรียนทุกคนเป็นยุวบรรณารักษ์ เพื่อเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม และให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการอ่าน เรียกว่า อ่านสร้างสุขสู่ชุมชน /อ่านยกกำลังสุข

5.2 แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่จัดทำขึ้นภายในโรงเรียนเช่น การจัดกิจกรรมตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เช่น กิจกรรมอ่านทุกวันอ่านทุกคน 100% (10 นาที), จัดกิจกรรมในห้องเรียน เช่น Best Practice in my room (ห้องละ 1 Best), 45 กิจกรรมนำสู่ความสำเร็จ, จัดกิจกรรมช่วงพักกลางวัน เช่น บริหารสมอง ,เล่าข่าว เล่าเรื่อง, เสียงตามสายรายวัน ,จัดกิจกรรมในห้องสมุด คือการจัดตารางสอนให้ครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระได้เข้ามาสอนในห้องสมุด และมีกิจกรรมที่สามารถบูรณาการการเรียนรู้ได้ในทุกกลุ่มสาระวิชาที่อยู่ในห้องสมุด เช่น หนังสือยักษ์ รักการอ่าน, เชื่อมชีรักการอ่าน, เส้าเล่านิทาน, มุม ICT, ลานเพลินหนังสือ เป็นต้น

5.3 แนวปฏิบัติที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแล้วส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการอ่านต่อนักเรียน คือ นักเรียนอ่านออก เขียนได้เพิ่มขึ้น 100%, นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น,นักเรียนกล้าแสดงออก มีจิตอาสา นำเสนองานเป็นวิทยากร

ถ่ายทอดความรู้ได้, นักเรียนได้รับรางวัล โล่ยอดเยี่ยม นักเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม, การอ่านพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าได้ด้วยตนเอง, นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมาใช้บริการห้องสมุดและการอ่าน

5.4 อุปสรรคและปัญหาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนสลัม สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ การดูแลบุตรหลานยังไม่ต่อเนื่องเนื่องจากที่โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อีกทั้งผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการส่งเสริมการอ่าน

5.5 ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านภายในโรงเรียน และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินการ มีการวิเคราะห์เป้าหมายแบบมีส่วนร่วมโดยการสะท้อนผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบภาคีเครือข่ายในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมภาคภูมิใจ มอบนโยบายด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและกระตุ้นให้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้น มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศที่เข้มแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และร่วมพัฒนา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน อีกทั้ง ผู้บริหารควรให้กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม โดยผู้บริหารต้องสร้างตนเองให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อเป็นแบบอย่างให้ครูและนักเรียน

การสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาในเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการรักการอ่าน โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ โดยสรุปพบว่า มีการคัดกรองการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้นทุกเดือนแล้วสรุปพัฒนาการเป็นกราฟ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านตามบริบทโรงเรียนบูรณาการการอ่านในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศที่เข้มแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และร่วมพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนรองลงมา ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัวและด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครูและโรงเรียนยังมีอุปสรรคและปัญหา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และสนองนโยบายของราชการได้ทั้งหมด อาจเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคในการอ่านซึ่งสาเหตุของปัญหาในการอ่านขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

นอกจากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลทำให้การดำเนินการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลางอีกก็คือ ความไม่พร้อมขององค์ประกอบของการอ่านจากครูและโรงเรียนดังนี้ (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2540, หน้า 26-32) ระบุว่า แนวทางส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มิใช่เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย เพราะมีอิทธิพลจากองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ คือ สภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน และปัญหาในการส่งเสริมของครูก็เป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการอ่าน ดังที่ (แมนมาศ ขวลิท, 2539, หน้า 247-251) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกื้อกูลการพัฒนาการอ่านของบุคคล คือปัจจัยที่เกี่ยวกับการสอน ได้แก่ ผู้สอนและวิธีสอน ในที่นี้หมายถึงครูทุกคน ไม่จำกัดเฉพาะครูสอนภาษาไทยเท่านั้น ครูมีหน้าที่สอนการอ่านหนังสือในแต่ละวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้ง อาจารย์ในสถานศึกษาในระดับสูง ต้องทำหน้าที่สอนและฝึกทักษะการอ่านที่ยากขึ้นไปตามหลักสูตร และวิธีสอนนั้นครูต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มาก ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้เองซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการอ่าน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้เกิดขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลการดำเนินการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลกับนักเรียนอย่างยิ่ง หากเพื่อนที่ดีชักนำพาไปในสิ่งที่ดีก็จะมีอิทธิพลไปในทางที่ดีต่อเด็ก ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงน่าจะมีผลต่อการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ไพจิตร สายจันทร์, 2546, หน้า 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่าการส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้ เพราะกลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดเมื่ออยู่โรงเรียน โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มทำงานเป็นทีมและศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มด้วย

2. ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) มีการกำหนด

รายชื่อหนังสือให้นักเรียนอ่าน 2) มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุดและมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน 3) มีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ หากเริ่มต้นวางรากฐานการอ่านของเด็กก็จะดี เพราะการอ่านจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกวิชาที่จำเป็น ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนจึงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (กลั่น สระทองเนียม, 2552, หน้า 23) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียน คือการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านได้นั้น ครูผู้สอนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างหรือปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นและจูงใจ ให้เด็กอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องได้หลายวิธี และ (Markelis, 2000, Online) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านของเด็กอภยพชาวลิทโทเนียนในสหรัฐด้วยการสัมภาษณ์พบว่า การอ่านมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งในการเรียนในโรงเรียนและแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสัยการอ่านของเด็ก และเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะ เด็กจะมีนิสัยรักการอ่านต้องได้รับการหล่อหลอมและส่งเสริมจากสถาบันหลักของมนุษยชาติ คือ บ้านกับโรงเรียน บ้านผู้รับผิดชอบคงไม่พ้นพ่อแม่ผู้ปกครอง และโรงเรียน ก็เป็นกลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ที่จะร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนการอ่านให้กับเด็ก ๆ ของเราเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เด็กมีความพร้อมและเก่งต่อการมีทักษะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน พ่อแม่ที่มีนิสัยรักการอ่านจะเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างให้กับเด็กเกิดนิสัยรักการอ่านตามไปด้วย แต่ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านเพื่อความบันเทิงมากกว่าอ่านหนังสือเพื่อความรู้ ขณะเดียวกันพ่อแม่มักบังคับให้เด็กอ่านหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็ก ๆ มักไม่ยอมอ่าน หรืออ่านก็ไม่สนุก วิธีการนี้ไม่ช่วยส่งเสริมการอ่านหรือพัฒนาการอ่านมากนัก เว้นแต่จะใช้วิธีจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือเรียนได้ด้วยใจเต็มใจก็จะเกิดผลดีต่อการอ่านมากกว่าการบังคับ ดังนั้นความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จึงส่งผลให้ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (กลั่น สระทองเนียม, 2552, หน้า 23) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนมีหลากหลาย เช่น การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน การส่งเสริมการอ่านทางบ้านและการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านได้นั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูผู้สอนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างหรือปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจึงควรเริ่มต้นจากที่บ้านหรือครอบครัวเนื่องจากครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่สำคัญสำหรับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมที่ดีให้กับเด็ก โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมการอ่าน และเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นและจูงใจ ให้เด็กอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องได้หลายวิธีทั้งที่บ้านและโรงเรียน ดังนั้นครอบครัวโรงเรียนจึงต้องร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้อ่าน ได้ค้นคว้า เพื่อให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน

4. ภาพรวมพยากรณ์ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว เป็นตัวแปรที่ดีที่สุด ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของผู้เรียนคือ ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม โรงเรียน แรงจูงใจในการอ่าน ตลอดจนพฤติกรรมในการอ่านของผู้ปกครอง ครูหรือคนรอบข้างที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้แก่เด็ก และวิธีการส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างเสรี ได้แก่ การบริการแนะนำแนวการอ่าน การพูดเรื่องหนังสือ และครูช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกหนังสืออ่าน การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเชิญชวนให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด นอกจากนี้การเล่าเรื่องหนังสือยังช่วยให้นักเรียนเพิ่มความสนใจในทุกด้าน การเล่าเรื่องหนังสือช่วยสร้างนิสัยรัก

การอ่าน โดยเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในครอบครัวให้การเอาใจใส่ดูแลและมีพฤติกรรมการอ่านที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเมื่อเด็กอยู่บ้าน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนเมื่อเด็กอยู่โรงเรียนสอดคล้องกับ (ถาวร บุษผางษ์, 2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครองด้านการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปร ด้านนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในทางบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกคุณระหว่างเพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความเชื่อในความสามารถของตนเอง การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนกับนิสัยรักการอ่าน และที่ส่งผลมากที่สุดคือ การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่านหนังสือโดยให้เงินไปซื้อหรือให้หนังสือเป็นของขวัญ ดังนั้น พ่อแม่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็ก ๆ รักการอ่านควรลดเงินซื้อหนังสือให้ลูก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้าง ซื้อของขวัญให้และควรเลือกซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพง ๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟังหมั่นสำรวจว่าลูกอ่านหนังสืออะไรแล้วหาหนังสือประเภทนั้น ๆ ให้ลูกอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเต็มใจอ่านมากกว่าถูกบังคับ แม้ว่าลูกจะอ่านหนังสือการ์ตูนก็ควรให้คำปรึกษา แนะนำและระมัดระวังสื่อลามกที่ลูกอาจได้รับจากสังคมภายนอกที่แอบแฝงมาในลักษณะต่าง ๆ และอย่าตกใจถ้าเกิดไปพบว่าเด็กมีสื่อประเภทนี้ แต่ควรอธิบายให้ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องกับเขาอย่างใจเย็น

1.2 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อน ๆ ขอบให้หนังสือเป็นของขวัญ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรสนับสนุนให้นักเรียนและให้ความสำคัญของกลุ่มเพื่อน ๆ โดยการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเปิดเวทีให้กับผู้เรียนได้แสดงออกให้มากที่สุด อาทิ เช่น เวทีนักคิดนักเขียน ลานกวี การแข่งขันทักษะทางวิชาการ การประกวดการอ่านการเขียน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง แสดงความชื่นชมในความพยายามของเขาที่จะอ่านและต้องไม่รีบแก้ไขข้อบกพร่องทันทีแต่จะใช้วิธีการอื่น ๆ ที่นุ่มนวลกว่า

1.3 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่านดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี การร้องเพลงจากบทละคร ร้อง การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ การจัดนิทรรศการหนังสือ รวมทั้งโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ 1) โครงการสัปดาห์ห้องสมุด 2) โครงการยอดนักอ่าน 3) โครงการอ่านหนังสือให้ฟัง 4) โครงการแนะนำหนังสือ 5) โครงการเสนอหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ 6) โครงการหนังสือดีที่ได้อ่าน 7) โครงการหนังสือใหม่ในวันนี้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้แม้ว่าจะได้ตรวจสอบค้นคว้างานวิจัยมาพอสมควร แต่ก็พบว่ามีความซ้ำซ้อนที่สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้เพียง 2 ตัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ร้อยละ 58.9 เปอร์เซนต์ ดังนั้นในงานวิจัยต่อไปควรเพิ่มตัวแปรทำนายอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย ปัญหา สาเหตุและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- แม่น้ำมาส ขวลิขิต. (2545). แนวทางส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : เจริญธรรม. พระมหากรุณาธิคุณและพระปรีชาญาณ
ด้านภาษาหนังสือและห้องสมุด. เอกสารประกอบการอบรมส่งเสริมการอ่านเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ:
สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2545). ส่งเสริมความรักการอ่าน. วารสารวิชาการ, 5(6), 18-21.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). รวมกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกัน
คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2548
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2528). การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนาป้อมปราบ.
- กลีน สระทองเนียม. (2522). ทำอย่างไรให้การอ่านเป็นแฟชั่นของคนรุ่นใหม่. เดลินิวส์ หน้า 22.
- ถาวร บุปผางษ์. (2546). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในจังหวัดสระบุรี. ปรินญานพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Markelis, Daiva, M. (2000). *Jurgis Acquires the Reading Habit : Language and literacy in Early Lithuanian
American Immigrant Life*. (Online). <http://www.lip.umi.com/disertations/fullcit/9954901/DAI-A60/12>.
June 1, 2004.